5.6.2018

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

U 29/2018 vp U-kirje eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi epäterveistä kaupan käytännöistä yritysten välisissä suhteissa elintarvikeketjussa (UTP-direktiivi)

Elintarviketeollisuusliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi epäterveistä kaupan käytännöistä yritysten välisissä suhteissa elintarvikeketjussa (UTP-direktiivi).

Direktiiviehdotuksessa rajoitettaisiin neuvotteluvoimasta johtuvia epäterveiden käytäntöjen esiintymistä elintarvikeketjussa. Direktiivin tavoitteena on säilyttää markkinoiden vakaus, lisätä maataloustuottajien tuloja sekä parantaa maatalouden kilpailukykyä.

EU oikea taho puuttumaan epäterveisiin kauppatapoihin

Useissa tutkimuksissa on osoitettu, että epäterveitä kaupallisia käytäntöjä esiintyy elintarvikeketjun kaikissa sopimussuhteissa laajasti koko EU:ssa ja ne aiheuttavat merkittäviä kustannuksia sekä taloudellista tehottomuutta elintarvikeketjulle ja kuluttajalle. Oikea taho puuttumaan epäterveisiin kauppatapoihin on EU.

Koska kyseessä on sopimusvapauteen puuttuva direktiivi, on tärkeää, että direktiivi mahdollistaa riittävän kansallisen liikkumavaran sen sovittamiseksi kansalliseen lainsäädäntöön. Näin huomioidaan myös se, että jokaisessa jäsenvaltiossa elintarvikemarkkinoiden rakenne ja sopimussuhteet ovat erilaiset.

ETL kannattaa valtioneuvoston kantaa siitä, että ehdotuksen tulee mahdollistaa riittävä kansallinen liikkumavara ehdotuksen yhteensovittamiseksi kansalliseen kilpailu- ja sopimusoikeudelliseen järjestelmään, ja että Suomi edistää tämän huomioon ottamista neuvotteluissa.

Soveltamisala tulee laajentaa koskemaan kaikki elintarvikeketjun sopimussuhteet

Ehdotuksen mukaan direktiiviä sovellettaisiin elintarvikkeiden kaupassa esiintyviin tiettyihin epäterveisiin kaupan käytäntöihin, kun myyjänä on pieni tai keskisuuri yritys ja ostajana on keskisuurta suurempi yritys.

ETL katsoo, että soveltamisala tulisi laajentaa koskemaan kaikki elintarvikeketjun sopimussuhteet. Yrityksen koko ei määrää yrityksen neuvotteluvallan määrää tai suojaa elintarvikeyrityksiä epäterveiltä kauppatavoilta. Koosta riippumatta elintarvikeyritykset

Elintarviketeollisuusliitto ry
Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund
Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation
Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

ovat erittäin riippuvaisia muutamasta päivittäistavarakaupan yrityksestä. Elintarvikeyrityksen liikevaihdosta yksi ostaja voi tuoda yli puolet, kun taas suurenkin elintarvikeyrityksen osuus päivittäistavarakauppayrityksen ostojen arvosta on usein suurimmillaankin vain muutamia prosentteja.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2016 Suomessa oli 16 elintarvikkeita ja 5 juomia valmistavaa yli 250 henkilöä työllistävää yritystä. Kaksikymmentäyksi yritystä muodostivat yli puolet koko elintarvike- ja juomateollisuuden (TOL 10-11) 10,7 miljardin euron liikevaihdosta. Suuret elintarvikeyritykset muodostivat myös suurimman osan elintarvikeketjun arvonlisästä. Eniten lisäarvoa tuottavat yritykset voivat parhaiten vaikuttaa maataloustuottajien mahdollisuuksiin toimia markkinoilla. Direktiivin tavoitteiden saavuttamisen kannalta on keskeistä, että direktiivi kattaa koko elintarvikeketjun suhteet ja kaikki tuotteet ketjussa.

Soveltamisalan muuttaminen koko elintarvikeketjun sopimussuhteita kattavaksi on tärkeää myös sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta. Kaikissa 21 jäsenvaltiossa, jotka ovat ottaneet käyttöön kansallista elintarvikeketjun sopimussuhteita sääntelevää lainsäädäntöä, soveltamisalana on joko koko elintarvikeketjun tai ainoastaan päivittäistavarakaupan sopimussuhteet. On tärkeää, että direktiivi noudattaa jäsenvaltioissa jo yleisesti käytössä olevaa soveltamisalaa.

ETL ei kannata valtioneuvoston esitystä soveltamisalan laajentamisesta kattamaan elintarvikkeiden myyntiä pieniltä yrityksiltä vähintään keskisuurille yrityksille. ETL kannustaa valtioneuvostoa pyrkimään neuvotteluissa laajentamaan soveltamisalaa koko elintarvikeketjun sopimussuhteisiin.

Täytäntöönpanoaikaa tulee pidentää kahteen vuoteen ja direktiivin arviointi tehtävä kolmen vuoden sisällä sen soveltamispäivästä

ETL kannattaa valtioneuvoston kantaa täytäntöönpanoajan pidentämisestä kahteen vuoteen. ETL pitää tärkeänä, että komissio tekee arvioinnin direktiivin soveltamisesta viimeistään (ei aikaisintaan) kolme vuotta sen soveltamispäivän jälkeen. ETL esittää arviointiajan lisäämistä Suomen kantaan.

Viranomaisen toimivaltuudet suhteutettava Suomen lainsäädäntöön

Direktiivissä on esitetty lainvalvontaviranomaiselle mittavia oikeuksia tietojen saannin, tietojen luottamuksellisuuden varmistamisen ja sanktioinnin osalta. ETL pitää näitä ylimitoitettuina ja katsoo, että julkinen varoitus on jo itsessään vakava sanktio. Valtioneuvoston tulisi ensisijaisesti pyrkiä siihen, että lainvalvontaviranomaisen sanktiointivaltuudet rajoittuvat oikeuteen antaa julkinen varoitus.

ETL pitää tärkeänä, että Suomi vastaa neuvotteluissa siitä, että jokaiselle soveltamisalan piirissä olevalle yritykselle taataan EU:n perustamissopimuksen mukainen puolustautumisoikeus. Viranomaisen toimivaltakysymykseen Suomen on paneuduttava tarkasti ja tarkasteltava erityisesti direktiivissä esitettyä lainvalvojan velvollisuutta salata valituksen tekijän anonymiteetti.

Elintarvikeketjun toimivuuden parantamiseksi tarvitaan enemmän tietoa kuluttajakäyttäytymisestä

ETL ei jaa valtioneuvoston näkemystä siitä, että elintarvikeketjun toimivuuden parantamiseksi tarvitaan entistä läpinäkyvämpi tuotantoketju. ETL katsoo, että tuotantoketjusta on tällä hetkellä jo olemassa riittävä määrä tietoa sekä kansallisella että EU tasolla. Suomi tarvitsee sen sijaan kattavan kuluttajatietoon perustuvan tietojärjestelmän, jonka avulla voidaan seurata elintarvikeketjun kasvua, kehitystä ja kehityksen suuntaa. Kattava kuluttajatieto mahdollistaa elintarviketeollisuuden kasvun ja näkyvyyden koko yhteiskunnassa.

Kunnioittaen

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Pia Pohja
toimitusjohtaja